

Fig. 1. Udsnit af Frijsenborg hovedgårds jorder 1:10000. Målt 1817 af J. Siemsen, rettelser medtaget til 1863. Forneden t.v. en del af Hammel bys jorder (jfr. s. 3496, fig. 73). Kopieret af Jørgen Wichmann 1990. Den formodede beliggenhed af Jernit kirke er angivet med en stjerne. - *Map of the memorial land under Frijsenborg, where an asterisk (*) marks the presumed site of a medieval church, demolished in the 16th century.*

JERNIT ✚ KIRKE

HAMMEL SOGN

Landsbyen Jernit eller Jerned(e), der 1558¹ talte seks gårde og et bol, omtales tidligst 1424,² mens kirken nævnes første gang hundrede år senere, da den bidrog med ti mark til landehjælpen.³ 1528-29⁴ afleverede den en *✚klokke*, der med sit

ophængningsgrej vejede halvandet skippund (ca. 250 kg). 1558¹ bestemte kongen under et ophold på Emborg (Øm Kloster), at kirken, der var »meget bygfalden«, skulle nedbrydes og dens materialer, ornamenter m.v. komme Ham-

mel kirke til gode. Også kirkens »rente« skulle overgå til den fremtidige sognekirke. Ved det såkaldte klemmebrev 1555⁵ var en afgift af Jernit præstegård overført til præsten i Hammel, mens det 1558¹ fremgår, at kirkerne i Jernit, Hammel og Voldby betjentes af samme præst.

Præstegården i Jernit var blandt de ejendomme, som kongen 1583⁶ mageskiftede med Valdemar Parsberg (jfr. s. 3443), og som dannede grundlag for den nyoprettede hovedgård, der efter Mogens Friis' erhvervelse 1672 fik navnet Frijsenborg.

På arealerne omkring denne gård, hvor der bl.a. iagttages inddigede tofter, har der aldrig været foretaget systematiske undersøgelser,⁷ og placeringen af den nedrevne kirke kendes derfor ikke med sikkerhed. Ifølge lokal tradition⁸ skal kirken have ligget et par hundrede meter øst for den nuværende avlsgård (fig. 1), hvor den nyere landevej mellem Hammel og Hadsten gennemskærer en hævning i terrænet. Her er lejlighedsvis fundet murbrokker og kalkrester. Videre i sydøstlig retning, nord for »Dyrhus« i Hestehaven, er der levn af et betydeligt voldsted.⁹

¹ KancBrevb. 2. okt. 1558.

² Repert. 1. rk., nr. 6148.

³ DaMag. 4. rk. II, 42.

⁴ RA. Rtk. Rgsk. indtil 1559. Fortegnelser over indkrævede klokker 1528-29.

⁵ KirkehistSaml. 3. rk. III, 364.

⁶ KancBrevb. 14. februar 1583.

⁷ Chr. Axel Jensen indberetter 1904 til NM om besøg på stedet. Jfr. S. Elkjær: Nedbrudte Kirker i Aarhus Stift. ÅrbÅrhSt. XI, 1918, s. 125.

⁸ Venligst meddelt af Frijsenborgs skytte Niels Nielsen. Jfr. Arne Gammelgaard: Grever og godtfolk. Hammel 1985, s. 115.

⁹ Kai C. Uldall, indb. 1920 til NM.

Redaktion ved Kjeld de Fine Licht 1990.